

Τεράστια ζήτηση, μικρή παραγωγή

Εισάγουμε σταφύλια από την Ινδία!

Να ξεφύγουμε από την παραγωγή σουλτανίνας και να εκμεταλλευτούμε και τις ευνοϊκές συγκυρίες για την αμπελουργία

papadakis@neakriti.gr
 Ρεπορτάζ
Χριστόφορος Παπαδάκης

Μπορεί να μην έχουμε ως χώρα μάθει απ' τα λάθη του παρελθόντος, αλλά αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι η αμπελουργία στην Κρήτη έχει τεράστιες προοπτικές, τόσο για την παραγωγή επιτραπέζιου σταφυλιού, όσο και σταφίδας, αλλά και κρασιού.

Και είναι κάτι που το λέει στους ίδιους τους νέους αγρότες, όταν απευθύνονται στην εταιρεία του για την παροχή ενημέρωσης και καθοδήγησης, ο διευθύνων σύμβουλος "Proactive A.E.-Σύμβουλοι Επιχειρήσεων", γεωπόνος Νίκος Μπουνάκης, που μίλησε στη "Νέα Κρήτη" χθες για τον τομέα της αμπελουργίας, δίνοντας έμφαση στα επιτραπέζια σταφύλια, τα οποία και στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι περιζήτητα. Η παραγωγή τους δεν επαρκεί για να καλύψει τη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση και η Ευρωπαϊκή Ένωση κάνει κάθε χρόνο μεγάλες εισαγωγές από

“
Στην Κρήτη λόγω του μικροκλίματος που έχουμε μπορούμε να διευρύνουμε την παραγωγική περίοδο και να παράγουμε επιτραπέζια σταφύλια μέχρι και τον Οκτώβριο. Και παρ' όλα αυτά, έχουμε μείνει παραδοσιακά στη σουλτανίνα. Μια ποικιλία που να μην είναι χρήσιμη και έχει πολύ καλές προοπτικές στην ευρωπαϊκή αγορά, αλλά δε φτάνει

ΝΙΚΟΣ ΜΠΟΥΝΑΚΗΣ,
 ΓΕΩΠΟΝΟΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
 «PROACTIVE A.E.»

“
 τρίτες χώρες, ακόμα και από την Ινδία, για να καλύψει τις ανάγκες της!
 «Δεν έχουμε μάθει από τα λάθη του παρελθόντος», λέει χαρακτηριστικά στην εφημερίδα μας ο Νίκος Μπουνάκης (Μ.Σc, ΜΒΑ). «Και μιλάμε για έναν τομέα όπου η Ελλάδα, και η ιδιαίτερα η Κρήτη, έχει πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τις άλλες χώρες. Και μάλιστα ειδικά στην Κρήτη, λόγω του μικροκλίματος που έχουμε,

Η παραγωγή επιτραπέζιου σταφυλιού δεν επαρκεί για να καλύψει τη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση και η Ευρωπαϊκή Ένωση κάνει κάθε χρόνο μεγάλες εισαγωγές από τρίτες χώρες, ακόμα και από την Ινδία, για να καλύψει τις ανάγκες της!

μπορούμε να διευρύνουμε την παραγωγική περίοδο και να παράγουμε επιτραπέζια σταφύλια μέχρι και τον Οκτώβριο. Και παρ' όλα αυτά, έχουμε μείνει παραδοσιακά στη σουλτανίνα. Μια ποικιλία που να μην είναι χρήσιμη και έχει πολύ καλές προοπτικές στην ευρωπαϊκή αγορά, αλλά δε φτάνει...».

Και στο σημείο αυτό τονίζει ξεκάθαρα και κατηγορηματικά ότι «οι τάσεις στην ευρωπαϊκή αγορά έχουν διαφοροποιηθεί. Ο καταναλωτής έχει στραφεί και σε άλλες ποικιλίες. Καινούργιες ποικιλίες. Και αναπτύσσεται η αγορά κυρίως στο κόκκινο και το μαύρο σταφύλι. Ο καταναλωτής προτιμάει, αντί να αγοράζει σταφύλια της ίδιας ποικιλίας, να αγοράζει μια συσκευασία όπου μέσα να περιέχονται δύο-τρεις ποικιλίες σταφυλιών. Μία λευκή, μία κόκκινη, μία μαύρη... Αυτή είναι η τάση. Την έχουμε περιγράψει εμείς την τάση αυτή στη μελέτη αμπελουργίας που καταθέσαμε πριν από δέκα χρόνια. Αλλά δυστυχώς δεν αξιοποιήθηκε ποτέ από καμία κυβέρνηση. Και περάσανε όλες οι κυβερνήσεις διαχρονικά. Και αυτό αποδεικνύει μια αδυναμία να παράξουν εθνική στρατηγική στον τομέα της αγροτικής οικονομίας. Δηλαδή, μια καλλιέργεια όπως είναι του επιτραπέζιου σταφυλιού, που δίνει μεγάλες αποδόσεις οικονομικές ανά στρέμμα και που αφήνει ένα καλό κέρδος στον παραγωγό σε σχέση με άλλες καλλιέργειες, δεν αξιοποιήθηκε όπως θα έπρεπε και δεν υπήρχε ως κατεύθυνση από τις πολιτικές που εφαρμόστηκαν τα τελευταία χρόνια...».

Και για τους λόγους αυτούς, βλέπουμε - όπως

■ Μόλις δύο μήνες η παραγωγή μας

«Ο Ευρωπαίος θέλει όλο το χρόνο σταφύλι στο τραπέζι του»

Μεγάλη σημασία παίζει ακόμη η διαφοροποίηση της χρονικής περιόδου. «Δεν είναι δυνατόν όλη μας η παραγωγή να πέφτει σε ένα μήνα, τον Αύγουστο ή έστω το Σεπτέμβριο. Θα πρέπει να διαφοροποιήσουμε. Να παρακολουθήσουμε τις τάσεις της αγοράς. Να δούμε πότε παράγουμε καλύτερη ποιότητα και να το διευρύνουμε. Τα στοιχεία λένε ότι θα πρέπει να διαφοροποιήσουμε την παραγωγή μας, να την κάνουμε όψιμη», όπως τονίζει κατηγορηματικά ο κ. Μπουνάκης. Ο ίδιος συνεχίζει λέγοντας ότι θα πρέπει να πάμε Σεπτέμβριο με Οκτώβριο. Εκεί δείχνουμε ότι υπάρχουν καλές προοπτικές για το σταφύλι. Και εξηγεί ο Νίκος Μπουνάκης ότι το σταφύλι, από ένα φρούτο που καταναλωνόταν στην Ευρώπη μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες, έχει γίνει ένα φρούτο που καταναλώνεται όλο το χρόνο.

«Δηλαδή ο Ευρωπαίος θέλει όλο το χρόνο να υπάρχουν σταφύλια στο τραπέζι του», λέει ο Νίκος Μπουνάκης. Και στο σημείο αυτό υπενθυμίζει ότι κάποτε μέχρι και τη δε-

καετία του '80 είχαμε το ροζακί, το οποίο από τότε και μετά εγκαταλείφθηκε, αφού οι αμπελουργοί ξερίζωσαν τις κρεβατινές τους για να φυτέψουν ελαιόδεντρα. «Χάσαμε αυτή την πολύ καλή ποικιλία. Αυτό ήταν άλλο ένα έγκλημα. Η κρεβατινά καταρχήν ήταν μια ελληνική πατέντα. Και σε όλα τα γεωπονικά βιβλία αναγράφεται ως "σύστημα Αρχανών". Και αυτή η ποικιλία μάς έδινε παραγωγή μέχρι και τον Νοέμβριο. Ακόμα και αν βρεχότανε, ήταν πιο ανθεκτική ποικιλία σε σχέση με το σουλτανί που το κάναμε στη συνέχεια επιτραπέζιο. Το ροζακί είναι χοντρούρα από τη φύση του. Το σουλτανί, για να γίνει, χρειάζεται ορμόνες...».

Όσο για τη δικαιολογία που είχε προβληθεί τότε ως προς τους λόγους εγκατάλειψης, ότι οι Ευρωπαίοι δεν το προτιμούν γιατί έχει κουκούτσι, ο Νίκος Μπουνάκης λέει ότι «η Ιταλία παράγει περίπου 900.000 τόνους επιτραπέζιο σταφύλι. Εμείς σήμερα ζήτημα να πα-

ράγουμε 300. Το 50% είναι για τους Ιταλούς το "Ιτάλια". Το "Ιτάλια" έχει κουκούτσι... Τότε, όμως, αυτό έλεγαν στους παραγωγούς. Αλλά αυτό ήταν λάθος...».

Εξάλλου, αυτό που απαιτείται σήμερα είναι - όπως επισημαίνει ο κ. Μπουνάκης - να βάλουμε την κατάλληλη ποικιλία στην κατάλληλη περιοχή. «Δηλαδή, αν έχουμε μια όψιμη ποικιλία, να τη βάλουμε σε μια όψιμη περιοχή, και μια πρώιμη ποικιλία σε μια πρώιμη περιοχή, που να μπορεί να συντηρηθεί για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα...».

Ο κ. Μπουνάκης, όταν έρχονται νέοι αγρότες και ζητούν να τους πει με τι θα πρέπει να ασχοληθούν, ξεκάθαρα τους μιλάει για την αμπελουργία, αλλά ξεκαθαρίζει ότι η κάθε επένδυση έχει να κάνει και τις δυνατότητες του κάθε παραγωγού, να επενδύσει τα ίδια κεφάλαια που απαιτούνται, για να μπορέσει να αξιοποιήσει τα χρηματοδοτικά εργαλεία που υπάρχουν. Και σήμερα μεγάλη είναι η στήριξη που προσφέρουν τα Σχέδια Βελτίωσης.

Εισαγωγές επιτραπέζιων σταφυλιών (εκατ. τόνοι)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
ΕΥΡ. ΕΝΩΣΗ	552	581	560	577	603	600
ΗΝ. ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ	580	533	567	519	547	540
ΚΙΝΑ	118	150	159	231	226	250
ΡΩΣΙΑ	408	393	389	349	301	250
ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ	143	163	144	210	215	220
ΚΑΝΑΔΑΣ	189	173	176	182	177	178
ΤΑΪΛΑΝΔΗ	35	63	85	87	89	90
ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ	20	55	80	28	67	73
ΜΕΞΙΚΟ	61	75	59	77	69	68
ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ	45	53	55	60	66	63
ΑΛΛΟΙ	246	276	275	286	284	278
ΣΥΝΟΛΟ	2.396	2.514	2.549	2.607	2.644	2.609

Μέχρι και τη δεκαετία του '80 είχαμε το ροζακί, το οποίο από τότε και μετά εγκαταλείφθηκε, αφού οι αμπελουργοί ξερίζωσαν τις κρεβατινές τους για να φυτέψουν ελαιόδεντρα.

Εξαγωγές επιτραπέζιων σταφυλιών (εκατ. τόνοι)

ΕΞΑΓΩΓΕΣ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
ΧΙΛΗ	854	812	856	732	750	740
ΗΝ. ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ	327	346	357	416	389	390
ΠΕΡΟΥ	121	149	177	267	280	295
ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ	203	246	235	226	264	266
ΤΟΥΡΚΙΑ	236	241	209	204	257	179
ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ	109	124	105	164	172	175
ΚΙΝΑ	88	106	123	104	130	165
ΜΕΞΙΚΟ	171	138	168	150	152	163
ΕΥΡ. ΕΝΩΣΗ	128	134	150	152	102	105
ΙΝΔΙΑ	72	114	151	142	74	100
ΑΛΛΟΙ	149	139	142	130	138	141
ΣΥΝΟΛΟ	2.458	2.548	2.673	2.687	2.708	2.719

Παραγωγή επιτραπέζιων σταφυλιών

ΦΡΕΣΚΑ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
ΚΙΝΑ	6.200	6.600	7.400	8.085	8.800	9.600
ΙΝΔΙΑ	1.235	2.221	2.483	2.500	2.500	2.500
ΤΟΥΡΚΙΑ	2.150	2.200	2.200	2.200	2.350	2.005
ΕΥΡ. ΕΝΩΣΗ	2.090	1.898	1.724	1.816	1.634	1.683
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	1.495	1.515	1.440	1.437	1.451	1.460
ΗΝ. ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ	865	857	874	1.013	955	984
ΧΙΛΗ	1.215	1.175	1.195	1.055	929	925
ΠΕΡΟΥ	297	365	398	500	500	510
ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ	245	286	262	252	291	294
ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ	269	278	260	260	260	260
ΑΛΛΟΙ	855	823	929	859	921	851
ΣΥΝΟΛΟ	16.916	18.217	19.164	19.977	20.592	21.072

μας λέει ο γνωστός γεωπόνος - να συρρικνώνεται η ελληνική παραγωγή, να συρρικνώνονται οι εξαγωγές, σε μια περίοδο που τριπλασιάζεται η ζήτηση του επιτραπέζιου σταφυλιού.

Στοιχεία που... σοκάρουν

Εκτός από τους πίνακες που μας παρέδωσε ο Νίκος Μπουνάκης, μας εξήγησε και μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα που μάλλον θα πρέπει να μας... σοκάρουν, αλλά πάντοτε θετικά, μήπως και βγούμε από τον πολυετή μας λήθαργο στον τομέα της παραγωγής. «Η παγκόσμια κατανάλωση επιτραπέζιων σταφυλιών αναμένεται να αυξηθεί για έκτη συνεχόμενη χρονιά. Από 15,6 εκατομμύρια τόνους που ήταν το 2009-2010, αυξήθηκε σε 20,9 εκατομμύρια τόνους το 2015-2016. Και παρουσίασε μια αύξηση της τάξεως του 34%! Η Κίνα, η Ινδία, η Τουρκία και η Βραζιλία είναι οι μεγαλύτερες καταναλωτικές χώρες και η Ευρωπαϊκή Ένωση εισάγει από τις χώρες αυτές επιτραπέζιο σταφύλι. Ακόμα και από την Αίγυπτο. Κι εδώ δεν έχει σχέση η συμπεριφορά αυτή με τη συμπεριφορά της στον τομέα του ελαιολάδου που εισάγει για να ρίξει τις τιμές. Εδώ έχουμε διαφορετική περίπτωση, γιατί δεν υπάρχει προϊόν. Δηλαδή εδώ δεν το κάνει για να ρίξει την τιμή. Το κάνει επειδή έχει αυξημένες καταναλωτικές ανάγκες, τις οποίες δεν μπορεί να καλύψει η παραγωγή των κερών-μελών της. Κι εδώ βλέπουμε μια στρέβλωση συνολικά της ευρωπαϊκής πολιτικής και της νέας ΚΑΠ. Δεν μπορεί να στρέψει τους παραγωγούς της στην παραγωγή προϊόντων υψηλής υπεραξίας για να αυξήσουν τα εισοδήματά τους και να έχει μια διατροφική ασφάλεια και επάρκεια στον αγροτοδιατροφικό τομέα...».

Άρα, με βάση όλα αυτά τα στοιχεία, όπως εξηγεί ο Νίκος Μπουνάκης, η προοπτική στο επιτραπέζιο σταφύλι αλλά και συνολικά στην αμπελουργία δεν είναι απλά μεγάλη... Είναι τεράστια. «Αλλά θα πρέπει να διαφοροποιηθούμε από τη σουλτανίνα», σύμφωνα με τον ίδιο. «Ναι μεν να κρατήσουμε τη σουλτανίνα σαν κύρια ποικιλία, αλλά να φυτέψουμε και πολλές νέες...».

Μάλιστα, στο σημείο αυτό, ο ίδιος εξηγεί ότι στο μέλλον θα είμαστε αναγκασμένοι να χρησιμοποιούμε ποικιλίες για τις οποίες θα πληρώσουμε στις ξένες πολυεθνικές, που τις έχουν δημιουργήσει, δικαιώματα. Ο παραγωγός θα πρέπει να ξέρει ότι από το προϊόν που θα παράγει από αυτές τις ποικιλίες ένα μέρος θα πρέπει να το καταβάλει στην ε-

ταιρεία, σαν δικαιώματα. «Και δυστυχώς, είχαμε τόσα ιδρύματα εδώ, αλλά δεν είχε κανείς την ικανότητα να κάτσει και να φτιάξει μια ποικιλία σύμφωνα με αυτές που θέλει η αγορά. Λοιπόν τώρα ο παραγωγός θα είναι αναγκασμένος να φυτέψει τρεις-τέσσερις ποικιλίες που ζητάει η αγορά, αλλά θα πρέπει να πληρώνει δικαιώματα», όπως ε-

πισημαίνει ο κ. Μπουνάκης. «Αυτές τις ποικιλίες τις παράγουν κυρίως το Ισραήλ, η Βραζιλία και η Αμερική. Δηλαδή, για κάθε κιλό σταφυλιού που θα φεύγει, θα πληρώνει δικαίωμα ο παραγωγός. Κάτι που δεν είναι απαραίτητα κακό, αν ο παραγωγός έχει μεγαλύτερο κέρδος από αυτό που έχει τώρα...».

Ο καταναλωτής προτιμάει, αντί να αγοράζει σταφύλια της ίδιας ποικιλίας, να αγοράζει μια συσκευασία όπου μέσα να περιέχονται δύο-τρεις ποικιλίες σταφυλιών. Μία λευκή, μία κόκκινη, μία μαύρη...

Πού και πώς να επενδύσουμε; Ανάγκη αλλαγής παραγωγικού μοντέλου

«Ένας τομέας που η οικονομία μας παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα είναι ο αγροδιατροφικός, που, πάρα τα βήματα εκσυγχρονισμού του, δεν έχει καταφέρει να εκμεταλλευτεί την τεράστια παγκόσμια ζήτηση σε τρόφιμα.

Τα τελευταία 25 χρόνια ο παγκόσμιος πληθυσμός αυξήθηκε κατά 37%, ενώ η κατά κεφαλήν κατανάλωση τροφίμων αυξήθηκε κατά 27%. Η ζήτηση σε τρόφιμα υπολογίζεται ότι θα αυξηθεί 60% έως το 2050.

Η ελληνική αγροτική οικονομία όχι μόνο δεν κατάφερε να εκμεταλλευτεί την παγκόσμια ζήτηση σε αγροτικά προϊόντα, αλλά συρρικνωσε τη συμμετοχή της από 0,8% το 1993 στο 0,3% το 2013!

Εξετάζοντας τη διαχρονική συνεισφορά του ελληνικού αγροτικού τομέα στην εγχώρια Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ), διαπιστώνουμε ότι, αν και μειούμενη, εξακολουθεί να είναι σημαντική. Αναλυτικότερα, η συμβολή του αγροτικού τομέα από 12% το 1995 μειώθηκε σε 9,1% το 2000 και σε 7,2% το 2014», αναφέρει στη "Νέα Κρήτη" ο κ. Μπουνάκης.

Ωστόσο, την ίδια ώρα, όπως λέει, «το κόστος παραγωγής από το 2008 μέχρι και το 2015 καταγράφει αύξηση της τάξης του 50%. Σωρευτικά, στο διάστημα της πενταετίας 2009-2013 το αγροτικό εισόδημα μειώθηκε κατά 13 ποσοστιαίες μονάδες, πτώση η οποία σε απόλυτο μέγεθος αντιστοιχεί σε απώλεια της τάξεως των 922 εκατ. ευρώ.

Η παραγωγή αγροτικών προϊόντων μειώνεται συνεχώς: Από το 2012 το σκληρό σιτάρι παρουσιάζει μείωση της τάξης του 22,6%, ο αραβόσιτος 16,3%, τα ζαχαρότευτλα 29,6%, οι πατάτες 30,2% και οι ντομάτες 25,6%. Όσον αφορά στη συνολική παραγωγή ελαιολάδου, διαμορφώνεται το 2012 στους 332 χιλιάδες τόνους. Η αντίστοιχη ποσότητα για το 2014 παρουσιάζει πτώση της τάξης του 24,1%, φτάνοντας τους 252 χιλιάδες παραγόμενους τόνους. Ακολούθως, η παραγωγή μούστου στην Ελλάδα για το 2012 διαμορφώθηκε στους 337 χιλιάδες τόνους. Η αντίστοιχη παραγωγή για το 2014 προσέγγισε τους 266 χιλιάδες τόνους, καταγράφοντας ενδιάμεση πτώση σε ποσοστό 21%. Ανάλογη είναι η εικόνα που παρουσιάζουν όλα τα βασικά αγροτικά προϊόντα...».

Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία κατά το έτος 2014. Και συνεχίζει ο κ. Μπουνάκης λέγοντας πως υπάρχει η ανάγκη για αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου: «Εκτός από τη συνεχή μείωση της παραγωγής, η ελληνική αγροτική οικονομία αντιμετωπίζει προβλήματα παραγωγικότητας, ανταγωνιστικότητας, αλλά και αδυναμία δημιουργίας υπεραξίας της ελληνικής αγροτικής παραγωγής. Μια σύγκριση με χώρες όπως η Ολλανδία - που έχει πετύχει μεγάλη υπεραξία στην αγροτική της παραγωγή - μας δίνει τη δυνατότητα να εξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα.

Στην Ελλάδα καλλιεργούνται σήμερα περί τα 51,7 εκατ. στρέμματα, με ετήσια απόδοση 143,14 δολ./στρέμμα. Οι αντίστοιχες τιμές για την Ολλανδία διαμορφώνονται στα 18,3 εκατ. καλλιεργούμενα στρέμματα, με ετήσια απόδοση 759,6 δολ./στρέμμα (πηγή: World Bank, 2016). Αν η Ελλάδα κατόρθωνε να πετύχει τις ανά στρέμμα αποδόσεις της Ολλανδίας, η οποία διαθέτει μόλις το 35% της καλλιεργήσιμης γης της ελληνικής υπαίθρου, η συνολική συμβολή της αγροτικής οικονομίας στο ΑΕΠ από 7,3 δισ. δολάρια που είναι σήμερα, θα ξεπερνούσε τα 40 δισ. δολάρια!»